

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 4. júla 2018¹

Vec C-220/18 PPU

ML
za účasti:

Generalstaatsanwaltschaft Bremen

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen
(Vyšší krajský súd Brémy, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Policajná a súdna spolupráca v trestných veciach –
Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Európsky zatykač – Dôvody odmietnutia výkonu –
Charta základných práv Európskej únie – Článok 4 – Zákaz neľudského alebo ponižujúceho
zaobchádzania – Väzenské podmienky v členskom štáte vydávajúcom zatykač“

1. V tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa opäť dostávajú do popredia otázky týkajúce sa európskeho zatykača (ďalej len „EZ“) v súvislosti s výkladom rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV² Súdny dvorom v rozsudku z 5. apríla 2016 vo veci Aranyosi a Căldăraru³.
2. Vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o ďalšie spresnenia týkajúce sa právneho názoru, ktorý vyjadril v uvedenom rozsudku, najmä v prípade, že nápravu (možných) zásahov do práva nebyť vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zariadeniach na výkon trestu odňatia slobody štátu, ktorý vydal EZ, možno dosiahnuť prostredníctvom vlastných súdnych orgánov tohto štátu.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Charta základných práv Európskej únie

3. Článok 4 stanovuje:

„Nikoho nemožno mučiť ani podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

¹ Jazyk prednesu: španielčina.

² Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mím. vyd. 19/006, s. 34) v znení zmenenom rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie“).

³ Veci C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198 (ďalej len „rozsudok Aranyosi“).

2. Rámcové rozhodnutie

4. V odôvodneniach 5, 6, 8, 10 a 12 sa uvádza:

„5. ... zavedenie nového zjednodušeného systému vydávania odsúdených alebo podozrivých osôb pre účely výkonu rozsudku alebo trestného stíhania umožňuje odstrániť zložitost' a prípadné prietahy pri existujúcich vydávacích postupoch,...

6. európsky zatykač zavedený týmto rámcovým rozhodnutím je prvým konkrétnym opatrením v oblasti trestného práva, ktorým sa vykonáva zásada vzájomného uznávania, označovaná Európskou radou ako ‚základný kameň‘ spolupráce v oblasti súdnictva.

...

8. Rozhodnutia o výkone európskeho zatykača musia podliehať dostatočným kontrolám, čo znamená, že súdny orgán členského štátu, v ktorom bola požadovaná osoba zatknutá, vydá rozhodnutie o jej vydaní.

...

10. mechanizmus európskeho zatykača je založený na vysokej miere dôvery medzi členskými štátmi; jeho vykonávanie sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 6 ods. 1 [EÚ, teraz článok 2 ZEÚ] jedným z členských štátov, zisteného Radou v zmysle článku 7 ods. 1 [EÚ, teraz článok 7 ods. 2 ZEÚ], s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 zmluvy.

...

12. Toto rámcové rozhodnutie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané v článku 6 [EÚ] a vyjadrené v Charte..., najmä jej Kapitoly VI; nič v tomto rámcovom rozhodnutí sa nemôže vykladať ako zákaz odmietnutia odovzdať osobu, na ktorú bol vydaný európsky zatykač, keď existujú dôvody domnievať sa, na základe objektívnych skutočností, že uvedený zatykač bol vydaný s cieľom trestného stíhania alebo potrestania osoby z dôvodu jej pohlavia, rasy, náboženského vyznania, etnického pôvodu, národnosti, jazyka, politického zmýšľania alebo sexuálnej orientácie, alebo že postavenie tejto osoby môže byť predpojaté z niektorého z uvedených dôvodov. ...“

5. Článok 1 stanovuje:

„1. Európsky zatykač je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

2. Členské štáty vykonajú každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia.

3. Toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 [EÚ].“

6. Článok 5 znie:

„Výkon európskeho zatykača vykonávajúcim súdnym orgánom môže podľa právnych predpisov vykonávajúceho členského štátu podliehať nasledujúcim podmienkam:

...

2. ak trestný čin, na základe ktorého bol vydaný európsky zatykač, je sankcionovaný doživotným trestom odňatia slobody alebo príkazom na doživotné ochranné opatrenie, výkon uvedeného zatykača môže podliehať podmienke, že vydávajúci členský štát má vo svojom právnom systéme ustanovenia na preskúmanie uloženého trestu alebo opatrenia, na základe žiadosti alebo najneskôr do 20 rokov, alebo na uplatnenie zmierňujúcich opatrení, o ktoré príslušná osoba môže požiadať podľa práva alebo praxe vydávajúceho členského štátu, zamerané na nevykonanie takéhoto trestu alebo opatrenia;
3. ak osoba, na ktorú bol vydaný európsky zatykač pre účely trestného stíhania, je štátnym občanom alebo má trvalý pobyt vo vykonávajúcim členskom štáte, odovzdanie môže podliehať podmienke, že táto osoba bude po vypočutí vrátená do vykonávajúceho členského štátu s cieľom výkonu trestu alebo ochranného opatrenia, ktorý bol proti nej vydaný vo vydávajúcim členskom štáte.“

7. Článok 6 stanovuje:

„1. Vydávajúci súdny orgán bude súdny orgán vydávajúceho členského štátu, ktorý je oprávnený vydať európsky zatykač v zmysle právnych predpisov tohto štátu.

2. Vykonávajúci súdny orgán bude súdny orgán vykonávajúceho členského štátu, ktorý je oprávnený vykonať európsky zatykač v zmysle právnych predpisov tohto štátu.

3. Každý členský štát bude informovať Generálny sekretariát Rady o príslušnom súdnom orgáne podľa svojich právnych predpisov.“

8. Článok 7 znie:

„1. Každý členský štát môže určiť ústredný orgán alebo, ak to umožňuje jeho právny systém, viac než jeden ústredný orgán, ktorý bude pomáhať súdnym orgánom.

2. Členský štát môže, ak to vyžaduje organizácia jeho vnútorného súdneho systému, preniesť na svoj ústredný orgán(-y) zodpovednosť za administratívny prevod a preberanie európskych zatykačov, ako aj za ďalšiu oficiálnu korešpondenciu, ktorá s nimi súvisí.

Členský štát, ktorý chce využiť možnosti uvedené v tomto článku, oznámi Generálnemu sekretariátu Rady informácie, týkajúce sa určeného ústredného orgánu alebo určených ústredných orgánov. Tieto informácie budú záväzné pre všetky orgány vydávajúceho členského štátu.“

9. Článok 15 stanovuje:

„1. Vykonávajúci súdny orgán rozhodne v lehotách a za podmienok definovaných v tomto rámcovom rozhodnutí o tom, či osobu odovzdá.

2. Ak vykonávajúci súdny orgán považuje informácie oznámené vydávajúcim členským štátom za nedostatočné na rozhodnutie o vydaní, požiada o urýchlené doplnenie ďalších potrebných informácií, najmä s ohľadom na články 3 až 5 a článok 8, a môže stanoviť lehotu na ich prijatie, berúc do úvahy potrebu dodržania lehôt stanovených v článku 17.

3. Vydávajúci súdny orgán môže kedykoľvek zaslať vykonávajúcemu súdnemu orgánu ďalšie užitočné informácie.“

B. Nemecké právo – Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen⁴

10. Rámcové rozhodnutie bolo do nemeckého práva prebraté ustanoveniami § 78 až § 83 písm. k) IRG v znení neskorších predpisov⁵.

11. Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy, Nemecko) rozhoduje podľa § 29 ods. 1 IRG o prípustnosti odovzdania, ak k nemu dotknutá osoba nedala súhlas.

12. § 73 IRG znie:

„V prípade, že nebola podaná príslušná žiadosť, vzájomná právna pomoc a poskytovanie informácií sú neprípustné, ak sú v rozpore so základnými zásadami nemeckého právneho poriadku. V prípade žiadosti podľa ôsmej, deviatej a desiatej časti je vzájomná právna pomoc neprípustná, ak je v rozpore so zásadami uvedenými v článku 6 [ZEÚ].“

II. Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13. Nyiregyháza járásbírószág (Oblasťný súd Nyiregyháza, Maďarsko) vydal 31. októbra 2017 EZ na účely výkonu trestu odňatia slobody v trvaní jedného roka a osem mesiacov, ktorý bol maďarskému občanovi ML uložený rozsudkom zo 14. septembra 2017 (v neprítomnosti) za ublíženie na zdraví, poškodzovanie cudzej veci, podvod a krádež vlámaním.

14. Tento maďarský súd vydal už skôr, a to 2. augusta 2017, iný EZ, ktorý sa týkal odovzdania ML na účely trestného stíhania za skutky, za ktoré bol neskôr odsúdený.

15. Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy, Nemecko) nariadil 12. decembra 2017 zadržanie ML. Táto osoba sa však už od 23. novembra 2017 nachádzala vo väzení z dôvodu výkonu prvého EZ.

16. Uznesením z 19. decembra 2017 Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy) najskôr zrušil uväznenie ML, ktoré sa vykonávalo v súlade s prvým EZ, a následne nariadil jeho uväznenie na účely výkonu EZ z 31. októbra 2017.

17. ML nesúhlasil so svojím odovzdaním maďarským orgánom a žiadal o predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru. Pred rozhodnutím o odovzdaní požiadal vyššie uvedený súd o doplnenie informácií.

18. V súvislosti s prvým EZ už maďarské ministerstvo spravodlivosti oznámilo Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy) miesta, kde má byť ML uväznený, a ubezpečil ho, že v žiadnom prípade nebude vystavený neludskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

4 Zákon o medzinárodnej vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach z 23. decembra 1982 (ďalej len „IRG“).

5 Zmena vyplýva z Europäisches Haftbefehlsgesetz (zákon o európskom zatykači z 20. júla 2006) (BGBl. 2006 I, s. 1721).

19. Na základe týchto informácií vykonávajúci súd v rozhodnutí z 9. januára 2018 konštatoval, že uväznenie ML v niektorom z väzenských zariadení, ktoré označilo maďarské ministerstvo spravodlivosti, nevzbudzuje nijaké pochybnosti. Vyjadril však pochybnosti v súvislosti s podmienkami v iných zariadeniach na výkon trestu, ktoré maďarské ministerstvo spravodlivosti tiež uviedlo ako možné miesta uväznenia, a preto s odvolaním sa na zásady výkonu trestu prijaté Radou Európy v roku 2006⁶ a minimálne štandardy Spojených národov pre zaobchádzanie s väzňami⁷ adresoval maďarským orgánom viacero otázok.⁸

20. Vo svojej odpovedi z 12. januára 2018 poukázalo maďarské Ministerstvo spravodlivosti na to, že 25. októbra 2016 boli prijaté právne predpisy, ktorými sa uväzneným osobám poskytla možnosť podať sťažnosť proti väzenským podmienkam.

21. Maďarské ministerstvo spravodlivosti toto oznámenie doplnilo 1. februára 2018 o informácie, podľa ktorých bude vyžiadaná osoba dočasne počas jedného až troch týždňov umiestnená do väznice v Budapešti, ak nenastanú okolnosti, ktoré by takémuto umiestneniu bránili. Počas tohto obdobia by sa mali vykonať určité vopred nekonkretizované opatrenia súvisiace s výkonom odovzdania.

22. Vykonávací súd požiadal 12. februára 2018 opäť o predloženie podrobností týkajúcich sa podmienok vo väzení v Budapešti. Okrem toho sa pýtal, v ktorých ďalších väzenských zariadeniach by mohol byť ML väznený a na akom skutkovom základe možno preskúmať tamojšie väzenské podmienky. Maďarské orgány na túto žiadosť neodpovedali v rámci lehoty stanovenej vykonávacím súdom (na 28. februára 2018).⁹

23. Nemecká generálna prokuratúra odporúča vykonanie EZ, kým ML s takýmto výkonom nesúhlasí. Za týchto okolností sa Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy) rozhodol predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania o nižšie uvedených otázkach a žiada o prejednanie veci v skrátenom konaní:

„1. Aký význam má v rámci výkladu vyššie uvedených predpisov skutočnosť, že vo vydávajúcom členskom štáte existujú možnosti právnej ochrany uväznených osôb vo vzťahu k ich väzenským podmienkam?

a) V prípade, že vykonávajúce súdne orgány majú k dispozícii dôkazy o existencii systémových alebo všeobecných nedostatkov vo väzenských podmienkach týkajúcich sa niektorých skupín osôb alebo niektorých väzenských zariadení vo vydávajúcom štáte, možno v prípade vydania pri zohľadnení vyššie uvedených predpisov vylúčiť reálne nebezpečenstvo neludského alebo ponižujúceho zaobchádzania s trestne stíhanou osobou brániace prípustnosti vydania už vtedy, ak sa takéto možnosti právnej ochrany stanovia bez toho, aby bolo potrebné ďalšie skúmanie konkrétnych podmienok väzby?

b) Je v tejto súvislosti relevantné, ak vo vzťahu k týmto možnostiam právnej ochrany Európsky súd pre ľudské práva nevidel žiadny dôvod na to, aby pre uväznených predstavovali reálnu perspektívu na zlepšenie neprimeraných väzenských podmienok?

6 Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy REC(2006)2 o európskych väzenských pravidlách (http://www.interieuris.org/archivos/REGLAS_PENITENCIARIAS_EUROPEAS.pdf).

7 Známe ako „pravidlá Nelsona Mandelu“ (https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Brochure_on_the_The_UN_Standard_Minimum_the_Nelson_Mandela_Rules-S.pdf).

8 Vnútroštátny súd sa podrobne informoval o podmienkach pozbavenia osobnej slobody, konkrétne o rozmeroch a vybavení väzenských ciev, zdravotnej starostlivosti, pravidlách stravovania, sanitárnych podmienkach, oblečenia, vykurovania a čistoty, o možnostiach návštev, možnostiach aktivít a trávenia voľného času, prípadoch násilia medzi väzňami a používania donucovacích prostriedkov dozorcami.

9 Nemecká generálna prokuratúra na pojednávaní pripustila, že 27. marca 2018 maďarské orgány zopakovali písomné ubezpečenie uvedené v bode 18 vyššie.

2. V prípade, ak z odpovede na prvú prejudiciálnu otázku vyplynie, že takéto možnosti právnej ochrany väznených osôb bez ďalšieho skúmania konkrétnych väzenských podmienok vo vydávajúcom členskom štáte zo strany vykonávajúcich súdnych orgánov nie sú spôsobilé vylúčiť reálne nebezpečenstvo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania trestne stíhanej osoby:
 - a) Majú sa vyššie uvádzané predpisy vykladať v tom zmysle, že sa skúmanie konkrétnych väzenských podmienok vo vydávajúcom členskom štáte zo strany vykonávajúcich súdnych orgánov má vzťahovať na všetky väzenské zariadenia alebo iné zariadenia pre výkon trestu, do ktorých môže byť trestne stíhaná osoba prípadne umiestnená? Platí to aj pre dočasne alebo na prechodné účely uskutočnené uväznenie v určitých väzenských zariadeniach? Alebo sa toto skúmanie môže obmedziť na to väzenské zariadenie, do ktorého má byť podľa údajov orgánov vydávajúceho členského štátu trestne stíhaná osoba pravdepodobne a na väčšinu času umiestnená?
 - b) Je potrebné uskutočniť rozsiahle preskúmanie príslušných väzenských podmienok, v rámci ktorého sa posúdi plocha osobného priestoru na väzňa, ako aj ďalšie väzenské podmienky? Má sa pri vyhodnotení takto zistených väzenských podmienok vychádzať z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v rozsudku Muršić v. Chorvátsko (rozsudok z 20. októbra 2016, č. 7334/13) [CE:ECHR:2016:1020JUD000733413]?
3. V prípade, že z odpovede na druhú prejudiciálnu otázku vyplynie, že rozsah preskúmovacích povinností vykonávajúcich súdnych orgánov zahŕňa všetky do úvahy prichádzajúce väzenské zariadenia:
 - a) Možno upustiť od preskúmania väzenských podmienok každého jednotlivého väzenského zariadenia, ktoré prichádza do úvahy, zo strany vykonávajúcich súdnych orgánov v prípade, že vydávajúci členský štát poskytne všeobecnú záruku, že stíhaná osoba nebude vystavená nebezpečenstvu neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania?
 - b) Alebo môžu vykonávajúce súdne orgány namiesto preskúmania väzenských podmienok každého jednotlivého väzenského zariadenia, ktoré prichádza do úvahy, vydať rozhodnutie o prípustnosti vydania pod podmienkou, že stíhaná osoba nebude vystavená takémuto zaobchádzaniu?
4. V prípade, že aj z odpovede na tretiu prejudiciálnu otázku vyplynie, že poskytnutie záruk ani stanovenie podmienok nestačí na to, aby sa upustilo od preskúmania väzenských podmienok každého jednotlivého väzenského zariadenia, ktoré prichádza do úvahy, vo vydávajúcom členskom štáte zo strany vykonávajúcich súdnych orgánov:
 - a) Má sa povinnosť preskúmania vykonávajúcich súdnych orgánov týkať väzenských podmienok vo všetkých do úvahy prichádzajúcich väzenských zariadeniach aj vtedy, ak súdne orgány vydávajúceho členského štátu oznámia, že doba tamojšieho uväznenia trestne stíhanej osoby neprekročí tri týždne, avšak s výhradou vzniku okolností, ktoré bránia splneniu tejto záruky?
 - b) Platí to aj vtedy, ak vykonávajúce súdne orgány nemôžu zistiť, či tieto údaje oznámili vydávajúce súdne orgány, resp. či pochádzajú z jedného z ústredných orgánov vydávajúceho členského štátu, ktorý konal na základe žiadosti vydávajúceho súdneho orgánu o pomoc?“

III. Konanie pred Súdnym dvorom

24. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol Súdnemu dvoru doručený 27. marca 2018 a bolo prijaté rozhodnutie o prejednaní veci v skrátrenom konaní.

25. Svoje písomné pripomienky predložili ML, nemecká a maďarská vláda, ako aj Komisia, ktorí sa spolu s nemeckou generálnou prokuratúrou a belgickou, dánskou, írskou španielskou, holandskou a rumunskou vládou zúčastnili pojednávania 14. júna 2018.

IV. Posúdenie

A. Úvodné poznámky

26. Súdny dvor v rozsudku vo veci Aranyosi, v ktorom odpovedal na prejudiciálne otázky rovnakého súdu, akým je súd, ktorý predložil otázky v prejednávanej veci, rozhodol, že článok 1 ods. 3, článok 5 a článok 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia sa majú vykladať v tom zmysle, že „ak vykonávajúci súdny orgán disponuje objektívnymi, spoľahlivými, presnými a náležite aktualizovanými informáciami svedčiacimi o existencii buď systematických či všeobecných nedostatkov, alebo nedostatkov týkajúcich sa niektorých skupín osôb, alebo niektorých väzenských zariadení, pokiaľ ide o podmienky výkonu pozbavenia osobnej slobody, musí konkrétnym a presným spôsobom overiť, či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že osoba, na ktorú bol vydaný európsky zatykač na účely trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody, bude v prípade odovzdania do uvedeného členského štátu vystavená v dôsledku podmienok výkonu pozbavenia jej osobnej slobody v tomto členskom štáte skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty...“¹⁰

27. V tomto rozsudku sa ďalej uvádza: „Na tento účel musí požiadať o poskytnutie doplňujúcich informácií súdny orgán vydávajúci zatykač, ktorý po tom, čo v prípade potreby požiadal o pomoc ústredný orgán alebo jeden z ústredných orgánov členského štátu vydávajúceho zatykač..., musí tieto informácie oznámiť v lehote stanovenej v takejto žiadosti. Vykonávajúci súdny orgán musí odložiť svoje rozhodnutie o odovzdaní dotknutej osoby až do doby, kým získa doplňujúce informácie, ktoré mu umožnia vyvrátiť existenciu takéhoto rizika. Ak nie je možné vyvrátiť existenciu tohto rizika v primeranej lehote, tento orgán musí rozhodnúť, či je postup odovzdania potrebné skončiť.“¹¹

28. Cieľom Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy) bolo v roku 2016 dosiahnuť, aby Súdny dvor bližšie vysvetlil svoj právny názor, pričom v tejto súvislosti predložil mnoho doplňujúcich otázok. Tieto otázky však nebolo možné zodpovedať, pretože EZ bol zrušený ešte skôr, ako mal Súdny dvor možnosť rozhodnúť, čo viedlo k zastaveniu prejudiciálneho konania.¹²

29. V rámci súčasnej (tretej) príležitosti žiada vnútroštátny súd Súdny dvor konkrétne o výklad článku 1 ods. 3, článku 5 a článku 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia v spojení s článkom 4 Charty v súvislosti s „postupom, ktorý Súdny dvor uplatnil... v rozsudku Aranyosi a Căldăraru..., týkajúcim sa preskúmania väzenských podmienok vo vydávajúcom členskom štáte vykonávanými súdnymi orgánmi“¹³.

30. Pred posúdením predložených otázok je vhodné poznamenať, že rámcové rozhodnutie má za cieľ nahradiť pôvodný systém vydávania, ktorý je do veľkej miery ovplyvnený prvkami politickej účelnosti, takým systémom odovzdávania medzi súdnymi orgánmi, ktorý vychádza zo zásady vzájomného uznávania a vyššieho stupňa dôvery medzi členskými štátmi.¹⁴

¹⁰ Rozsudok Aranyosi, výrok.

¹¹ Tamže.

¹² V novom konaní vo veci Aranyosi II odpadol predmet konania, ako konštatoval Súdny dvor vo svojom uznesení z 15. novembra 2017, Aranyosi (C-496/16, neuvverejnené, EU:C:2017:866).

¹³ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, oddiel I ods. 2 *in fine*.

¹⁴ Pozri najmä rozsudok zo 16. júla 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 27).

31. Vzájomné uznávanie, ktoré „predstavuje ‚základný kameň‘ súdnej spolupráce, v zmysle článku 1 ods. 2 rámcového rozhodnutia znamená, že členské štáty sú v zásade povinné vyhovieť európskemu zatykaču“¹⁵. Táto zásada „sa zakladá na vzájomnej dôvere medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o skutočnosť, že ich vnútroštátne právne poriadky sú spôsobilé poskytnúť rovnocennú a účinnú ochranu základných práv uznaných na úrovni Únie, osobitne v Charte“¹⁶.

32. Zásady vzájomného uznávania a vzájomnej dôvery majú z hľadiska práva Únie rozhodujúci význam, pretože tak, ako konštatoval Súdny dvor v rozsudku Aranyosi s odkazom na stanovisko 2/13,¹⁷ „umožňujú vytvorenie a zachovanie priestoru bez vnútorných hraníc“, keďže „táto [zásada vzájomnej dôvery] najmä v súvislosti s priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti konkrétne ukladá každému z týchto štátov, aby vychádzal z toho, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržia právo Únie a najmä základné práva týmto právom uznané“¹⁸.

33. Odhliadnuc od taxatívneho výpočtu prípadov uvedených v článku 3 rámcového rozhodnutia, keď vzniká povinnosť odmietnuť vykonanie EZ, a prípadov vymenovaných v článkoch 4 a 4a rámcového rozhodnutia, keď možno odmietnuť vykonanie EZ, má vykonávajúci súdny orgán v zásade povinnosť vykonať EZ, a to bez toho, aby bolo možné jeho vykonanie podrobiť iným podmienkam ako tým, ktoré sú uvedené v článku 5 rámcového rozhodnutia.

34. Z uvedeného vyplýva, že „vykonanie európskeho zatykača predstavuje zásadu, kým odmietnutie jeho vykonania je poňaté ako výnimka, ktorá sa musí vykladať reštriktívne“¹⁹.

35. Normotvorca Únie stanovil, že uplatnenie mechanizmu EZ „sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku [2 ZEÚ] jedným z členských štátov, zisteného Radou v zmysle článku 7 ods. 1 [ZEÚ], s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 [ZEÚ]“²⁰.

36. Z rozsudku Aranyosi však vyplýva, že podľa práva Únie a bez ohľadu na mnou vyššie uvádzané prípady (t. j. bez ohľadu na to, či Rada konštatovala podľa článku 7 ZEÚ vážne a pretrvávajúce porušovanie práv a hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ), nevykonanie EZ je v iných konkrétnych prípadoch výnimočne povolené. Preskúmanie druhej, tretej a štvrtej prejudiciálnej otázky umožní objasniť rozsah tejto výnimky.

1. O význame možnosti ochrany požadovaných členským štátom vydávajúcim zatykač (prvá prejudiciálna otázka)

37. Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy) zasadzuje svoju prvú otázku do rámca úplne konkrétnych skutkových súvislostí: ak majú vykonávacie súdne orgány „k dispozícii dôkazy o existencii buď systematických či všeobecných nedostatkov, alebo nedostatkov týkajúcich sa niektorých skupín osôb, alebo niektorých väzenských zariadení, pokiaľ ide o podmienky výkonu pozbavenia osobnej slobody vo vydávajúcom členskom štáte“.

15 Rozsudok z 25. januára 2017, Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, bod 68).

16 Rozsudok Aranyosi, bod 77 a tam citovaná judikatúra.

17 Stanovisko (prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191).

18 Rozsudok Aranyosi, bod 78. V inej súvislosti (uznanie a výkon rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností), ale v tom istom zmysle Súdny dvor rozhodol, že „systémy uznávania a výkonu rozhodnutí vydaných v členskom štáte zavedené nariadením [Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 019/006, s. 243)] sú založené na vzájomnej dôvere medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o skutočnosť, že ich vnútroštátne právne poriadky sú spôsobilé poskytnúť rovnocennú a účinnú ochranu základných práv uznaných na úrovni Únie, osobitne v Charte základných práv“ (rozsudok z 22. decembra 2010, Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, bod 70).

19 Rozsudok z 23. januára 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, bod 48).

20 Rámcové rozhodnutie, odôvodnenie 10.

38. Vnútroštátny súd, ktorý vychádza z tohto predpokladu, sa snaží zistiť, „aký význam má..., že vo vydávajúcom členskom štáte existujú možnosti právnej ochrany uväznených osôb vo vzťahu k ich väzenským podmienkam“.

39. Domnievam sa, že vnútroštátny súd by s ohľadom na túto formuláciu otázky mohol aj sám poznať odpoveď, o ktorú žiada Súdny dvor. Ak by boli „možnosti právnej ochrany [ponúkané] vydávajúcim štátom“ dostatočné na to, aby sa dalo vylúčiť riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, nebolo by viac možné uvažovať o „existencii systematických, či všeobecných nedostatkov“.

40. Podľa môjho názoru sa situácia, ktorú opisuje vnútroštátny súd, úplne nezhoduje so situáciou, na základe ktorej bol vydaný rozsudok Aranyosi:

- V tom čase (v roku 2015) vnútroštátny súd uviedol, že najmä s ohľadom na preplnený stav väzenských zariadení existujú presvedčivé dôkazy o tom, že pán Aranyosi by mohol byť vystavený väzenským podmienkam, ktoré odporujú článku 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „EDLP“) a článku 6 ZEÚ.²¹
- V súčasnosti (2018) sa okolnosti zmenili a vnútroštátny súd požiadal maďarské orgány o predloženie doplňujúcich informácií práve na účel *aktualizácie* základu na posúdenie a potvrdenie alebo zmenu jeho vtedajších záverov.²² S ohľadom na získané informácie považuje vnútroštátny súd za vhodné zohľadniť *nový* relevantný faktor, konkrétne prijatie ochranných opatrení, ktoré v čase, keď boli predložené prejudiciálne otázky, na ktoré Súdny dvor odpovedal v rozsudku Aranyosi, vo vydávajúcom štáte chýbali.²³

41. Z (nových) informácií, ktoré maďarské orgány predložili vnútroštátnemu súdu, vyplýva, že 25. októbra 2016 boli prijaté niektoré právne predpisy, ktorými sa dotknutým osobám mala zabezpečiť možnosť podať sťažnosť proti väzenským podmienkam. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa uvádza, že Európsky súd pre ľudské práva (ESLP) konštatoval, že neexistovali nijaké skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že tieto opatrenia neposkytovali realistickú perspektívu, že sa väzenské podmienky zlepšia natoľko, aby zodpovedali zákazku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania.²⁴

42. Podľa rozsudku ESLP zo 14. novembra 2017²⁵, citovaného vnútroštátnym súdom, „neexistujú nijaké dôkazy o tom, že [nové opatrenia prijaté maďarským zákonodarcom] neposkytujú nijakú realistickú perspektívu na zlepšenie nevyhovujúcich väzenských podmienok a že neboli vhodné na to, aby sa uväzneným osobám poskytla účinná možnosť prispôbiť tieto podmienky požiadavkám upraveným v článku 3 [EDLP]“²⁶, keďže je výslovne zabezpečené súdne preskúmanie postupov vykonávacích orgánov činných v trestnom konaní.²⁷

21 Pozri v tomto zmysle rozsudok Aranyosi, body 42 až 45.

22 Súdny dvor vo svojej odpovedi objasnil, že „existencia buď systematických či všeobecných nedostatkov, alebo nedostatkov týkajúcich sa niektorých skupín osôb, alebo niektorých väzenských zariadení“ „musí... vychádzať z objektívnych, spoľahlivých, presných a *náležite aktualizovaných* informácií“ (rozsudok Aranyosi, bod 89, kurzívou zvýraznil generálny advokát).

23 Maďarská vláda namieta, že vnútroštátny súd okrem zavedenia týchto nápravných opatrení dostatočne nezohľadnil zmeny pomerov v maďarských väzniciach v podobe poklesu počtu väzňov, zvýšenia väzenských kapacít a častejšieho uplatňovania systému domáceho väzenia (body 13 a 14 písomných pripomienok).

24 Návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 30.

25 Domján v. Maďarsko, CE:ECHR:2017:1114DEC000543317.

26 Tamže, bod 22.

27 Tamže bod 22 *in fine*. V tomto rozsudku sa ESLP zaoberal aj tým, či legislatívne opatrenia z roku 2016 slúžili aj na účinné odstránenie nedostatkov v maďarskom systéme výkonu trestov, ktoré tento súd konštatoval v rozsudku z 10. marca 2015, Varga a i. v. Maďarsko, CE:ECHR:2015:0310JUD001409712.

43. Skutočnosť, že maďarské právne predpisy od roku 2016 upravujú systém opravných prostriedkov, ktorý vážnom umožňuje, aby v prípade nevyhovujúcich väzenských podmienok požiadali o súdnu ochranu, by v prípade, ak by tento systém riadne fungoval, musela stačiť ako dôvod na vylúčenie systematických alebo všeobecných nedostatkov v rámci vnútroštátneho systému výkonu trestu odňatia slobody, čo predpokladá zabezpečenie práva nebyť vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu. Tento záver podporuje vzájomná dôvera, ktorá, tak ako som už uviedol, tvorí základ systému EZ, a teda odôvodňuje vzájomné uznávanie súdnych rozhodnutí.

44. Môže však nastať situácia, že nové právne predpisy majú iba formálny charakter a nie sú účinné, a preto nepredstavujú dostatočnú ochranu. Ak by šlo o takýto prípad, s ohľadom na „absolútnu povahu práva zaručeného článkom 4 Charty“²⁸ by vykonávajúce súdne orgány boli povinné zabezpečiť ochranu tohto práva, ak „disponujú údajmi o skutočnom riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania so zadržanými osobami v členskom štáte vydávajúcim zatykač“²⁹.

45. V súvislosti s posúdením *skutočného* uplatňovania tohto ochranného mechanizmu poukazujem na tú skutočnosť, že podľa rozsudku Aranyosi „objektívne, spoľahlivé, presné a náležite aktualizované informácie o podmienkach výkonu pozbavenia osobnej slobody v členskom štáte vydávajúcim zatykač,... môžu vyplývať najmä z medzinárodných súdnych rozhodnutí, ako sú *rozsudky ESLP*, zo súdnych rozhodnutí členského štátu vydávajúceho zatykač, ako aj z rozhodnutí, správ a *iných dokumentov vypracovaných orgánmi Rady Európy* alebo v rámci systému Organizácie spojených národov“³⁰.

46. Zo znenia týchto právnych textov však možno vyvodiť záver, že opravné prostriedky upravené maďarským zákonodarcom nepredstavujú teoretické ani nevykonateľné riešenia, ale naopak môžu mať účinné praktické dôsledky.

47. Predovšetkým z tohto predpokladu vychádzal ESPLP, keď konštatoval, že nové právne predpisy nie sú len mŕtvym textom, ale poskytujú účinné záruky na ochranu práva nebyť vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.

48. Po druhé, Výbor ministrov Rady Európy vo svojom rozhodnutí z júna 2017³¹ ocenil snahu maďarských orgánov o vyriešenie problému s preplnenými väznicami a konštatoval, že už prijaté opatrenia priniesli prvé viditeľné výsledky a možno dúfať, že tieto a ďalšie opatrenia, ktoré môžu byť prijaté v budúcnosti, pomôžu vnútroštátnym orgánom v prijímaní konkrétnych a účinných opatrení v jednotlivých prípadoch s cieľom dosiahnuť ďalšie riešenia tohto problému.³²

49. Vnútroštátny súd uznáva, že s ohľadom na názor ESPLP „je možné predpokladať, že vykonávajúce súdne orgány budú spôsobilé vylúčiť prostredníctvom týchto nových možností právnej ochrany... skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania so stíhanými osobami vyplývajúce z podmienok ich uväznenia.“³³ V rozsahu, v akom si však ESPLP vyhradil možnosť rozhodnúť o prípadných porušeníach článku 3 EDLP, ak sa vnútroštátne opravné prostriedky ukážu byť neúčinnými, zastáva vnútroštátny súd názor, že ESPLP jednoznačne nevyklučuje riziko, že stíhaná osoba bude vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.³⁴

28 Rozsudok Aranyosi, bod 86.

29 Rozsudok Aranyosi, bod 88.

30 Rozsudok Aranyosi, bod 89, kurzívou zvýraznil generálny advokát.

31 Rozhodnutie prijaté na 1288. stretnutí, ktoré sa konalo 6. a 7. júna 2017 (CM/Notes/1288/H46-16). Na tento dokument sa odvoláva aj rozsudok ESPLP zo 14. novembra 2017, Domján v. Maďarsko, CE:ECHR:2017:1114DEC000543317, bod 23.

32 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že preplnený stav trvá aj naďalej (vytvorenie viac ako tisíc nových väzenských miest od roku 2015 považuje za nedostatočné) a že nemá k dispozícii nijaké informácie o dôsledkoch premeny trestu odňatia slobody na domáce väzenie (návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 28).

33 Návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 34.

34 Tamže, bod 35.

50. V skutočnosti prejav pripravenosti ESLP preskúmať prípadné sťažnosti väzňov, ktorí so svojimi opravnými prostriedkami neuspeli pred vnútroštátnymi súdmi, nemožno považovať za vyjadrenie všeobecných a zásadných pochybností namierených proti vnútroštátnemu systému záruk. Naopak, týmto spôsobom sa má pripomenúť, že v prípade vnútroštátnych súdnych rozhodnutí, ktoré neposkytujú ochranu proti konkrétnym zásahom do práv zaručených EDLP, existuje prostriedok nápravy pred ESLP.³⁵

51. Práve v uvedenom prípade ESLP konštatoval, že opravné prostriedky pána Domjána „a každej inej osoby v jeho situácii“, ktoré boli v Maďarsku prijaté v rámci reformy v roku 2016, museli byť riadne preskúmané skôr, ako sa predložia súdnym orgánom.³⁶ Týmto spôsobom implicitne pripúšťa účinnosť týchto opravných prostriedkov z hľadiska poskytnutia ochrany podľa EDLP bez toho, aby bolo potrebné využiť možnosť mimoriadnych opravných prostriedkov, za ktoré sa *per definitionem* považujú európske súdy.³⁷

52. ESLP síce ďalej poukazuje na to, že je pripravený zmeniť svoje stanovisko, „čo sa týka možnej účinnosti sporných vnútroštátnych opravných prostriedkov, ak by z praxe vnútroštátnych orgánov z dlhodobého hľadiska vyplynulo, že väzňom sa preloženie a/alebo náhrada škody odmietajú z formálnych dôvodov, že vnútroštátne konania trvajú neprimerane dlho alebo že vnútroštátna judikatúra nezodpovedá požiadavkám [EDLP]“³⁸. Kým však takáto zmena nenastala, musia sa opravné prostriedky prijaté v roku 2016 považovať za účinné.

53. Ak sa situácia v oblasti výkonu trestu vyvinula vo vyššie uvedenom zmysle priaznivo, ak v súčasnosti existujú vnútroštátne právne predpisy, ktoré zabezpečujú účinnú súdnu ochranu väzňov pred prípadnými porušeniami článku 4 Charty z dôvodu väzenských podmienok a ak sú tieto právne predpisy účinné a nemajú len formálnu alebo nominalistickú povahu, nemožno automaticky predpokladať, že „[sú dané] objektívne, spoľahlivé [a] presné... informácie svedčiace o existencii buď systematických či všeobecných nedostatkov týkajúcich sa niektorých skupín osôb, alebo niektorých väzenských zariadení“.

54. Domnievam sa, že toto riešenie sa najviac približuje k rozsudku Aranyosi, k zásadám rámcového rozhodnutia a požiadavke rešpektovania súdov jednotlivých štátov (v tejto veci Maďarska), ktoré nemožno bezdôvodne podozrievať zo všeobecnej účasti na porušovaní článku 4 Charty pri vydávaní EZ. Systém spolupráce v trestných veciach založený na vzájomnej dôvere nemôže existovať, ak súdy prijímajúceho štátu zaobchádzajú so žiadosťami súdov vydávajúceho štátu tak, ako by bola citlivosť týchto súdov na ochranu základných práv nižšia ako ich vlastná citlivosť.

55. V každom prípade prijatie EZ nesmie viesť k tomu, aby vykonávací súd skúmal celkovú kvalitu systému výkonu trestu vo vydávajúcom štáte alebo s ohľadom na svoje vlastné vnútroštátne právne predpisy. Kontrolným parametrom môže byť len článok 4 Charty – minimálna záruka, ktorá platí absolútne a poskytuje účinný prostriedok nápravy, ktorým možno zabezpečiť skutočnú a účinnú ochranu pred mučením a neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním.

56. Skutočnosť, že ESLP rozhodol, že nová právna úprava opravných prostriedkov umožňuje takúto ochranu, považujem za jednu z najdôležitejších skutočností v rámci posúdenia všeobecného stavu (prvý krok v rámci dvojstupňového testu Aranyosi) väzenských podmienok vo vydávajúcom štáte. Takmer by som povedal, že táto skutočnosť je rozhodujúca z hľadiska vykonania takéhoto posúdenia.

35 Ako je známe, ESLP môže rozhodnúť až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych opravných prostriedkov. Každý z jeho potvrdzujúcich rozsudkov teda predpokladá existenciu vnútroštátneho súdneho rozhodnutia, ktorým nemožno zabrániť naposledy konštatovanému porušeniu bez toho, aby došlo k spochybneniu praktického účinku celkového vnútroštátneho systému zabezpečujúceho základné práva.

36 Rozsudok ESLP zo 14. novembra 2017, Domján v. Maďarsko, CE:ECHR:2017:1114DEC000543317, bod 35.

37 V tejto veci ESLP konštatoval, že o vnútroštátnych opravných prostriedkoch, ktoré predložila dotknutá osoba, ešte prebiehalo konanie.

38 Rozsudok zo 14. novembra 2017, Domján v. Maďarsko, CE:ECHR:2017:1114DEC000543317, bod 38.

57. V rozsahu, v akom ide v konečnom dôsledku o záruku absolútneho práva, ktoré je s ohľadom na jeho povahu potrebné chrániť skôr preventívne ako formou nápravy, sa však domnievam, že samotná existencia účinného systému opravných prostriedkov ani napriek všetkej relevancii nestačí, ak má vykonávajúci súd odôvodnené pochybnosti o tom, že konkrétna vyžiadaná osoba môže byť *bezprostredne* vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu bez ohľadu na to, či dodatočne dôjde k náprave tohto porušenia prostredníctvom účinných opravných prostriedkov vo vydávajúcom štáte.

58. V situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, keď je možné, že nedávno prijatý osobitný súdny režim, ktorý má za cieľ zabezpečiť dodržiavanie práva osoby nebyť počas doby jej uväznenia vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, ešte prípadne nevyvolal účinky v takom rozsahu, aby sa z rizika porušenia práva stala skôr výnimka, by preto bolo odôvodnené, aby sa vykonávajúci súd informoval o podmienkach, za ktorých bude vyžiadaná osoba uväznená (druhý krok testu Aranyosi).

2. O rozsahu kontroly zo strany vykonávajúceho súdneho orgánu (druhá, tretia a štvrtá otázka)

59. Tieto otázky vychádzajú z predpokladu, že veľké riziko porušenia článku 4 Charty existuje aj naďalej, ak vnútroštátny súd vysloví svoj súhlas s výkonom EZ.

60. Súdny dvor však v konaní vo veci Aranyosi rozhodol, že posúdenie tohto rizika nestačí,³⁹ ale že „[ak] dôjde ku konštatovaniu existencie takéhoto rizika,... [musí] ešte vykonávajúci súdny orgán konkrétnym a presným spôsobom posúdiť, či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude vystavená tomuto riziku v dôsledku podmienok, v akých má byť pozbavená osobnej slobody v členskom štáte vydávajúcom zatykač“⁴⁰.

61. Je preto nevyhnutné, aby vykonávajúci súd okrem systematických (všeobecných) nedostatkov vo väzenských zariadeniach vydávajúceho štátu preskúmal, „či za okolností prejednávanej veci existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude po odovzdaní do členského štátu vydávajúceho v tomto štáte vystavená skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania...“⁴¹.

62. Vnútroštátny súd sa pri preskúmaní možných väzenských podmienok ML riadi týmto kritériom, v súvislosti s ktorým si vyžiadal niektoré doplňujúce informácie.⁴² Jeho posúdenie by sa pritom podľa môjho názoru malo obmedziť na objektívne a preukázateľné informácie, ktoré existujú v súvislosti s konkrétnymi a osobitnými podmienkami tejto osoby. V tomto štádiu teda nemá skúmať, aké všeobecné podmienky platia v rámci väzenského systému vo vydávajúcom štáte.

63. Vnútroštátny súd sa pýta, či v prípade, ak existujú systematické alebo všeobecné nedostatky vo všetkých alebo niektorých väzenských zariadeniach, môže vylúčiť riziko, že budú mať vplyv na integritu vyžadanej osoby, ak vystavujúci štát „poskytne všeobecné ubezpečenie“, že vyžiadaná osoba nebude vystavená takémuto zaobchádzaniu.⁴³

39 „Konštatovanie existencie skutočného rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania vyplývajúceho zo všeobecných väzenských podmienok vo vydávajúcom členskom štáte však samo osebe nemôže viesť k odmietnutiu výkonu európskeho zatykača (rozsudok Aranyosi, bod 91).“

40 Rozsudok Aranyosi, bod 92. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

41 Rozsudok Aranyosi, bod 94.

42 Uvedené je v súlade s bodom 95 rozsudku Aranyosi: „Na tento účel musí uvedený orgán na základe článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia požiadať súdny orgán členského štátu vydávajúceho zatykač o urýchlené doplnenie ďalších potrebných informácií týkajúcich sa podmienok, v ktorých má byť dotknutá osoba v tomto členskom štáte väznená.“

43 Návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 48 písm. c). V skutočnosti šlo skôr o individuálne ako o všeobecné ubezpečenie, keďže sa poskytlo osobitne v súvislosti s ML.

64. Ako konštatoval aj samotný vnútroštátny súd, rámcové rozhodnutie takéto ubezpečenia neupravuje. Nepriznáva ani právo o takéto ubezpečenia požiadať.⁴⁴ Keďže sa však konanie vo veci samej týka výkonu konkrétneho EZ a nejde o kvalitu celkového systému výkonu trestov vo vydávajúcom štáte, domnievam sa, že v prípade, ak sa orgány vydávajúceho štátu zaručia⁴⁵, že prijmú potrebné opatrenia na to, aby sa konkrétne väzenské podmienky vyžiadanej osoby nespájali so skutočným rizikom neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, musí vykonávajúci súdny orgán priznať tomuto ubezpečeniu váhu, ktorá mu prináleží. Vyžiadaná osoba sa môže v konaní pred súdnymi orgánmi vydávajúceho štátu v prípade porušenia tejto povinnosti odvolávať na toto ubezpečenie ako na formálne prevzatie povinnosti.

a) O pôvode informácií, ktoré sú potrebné na účely určenia väzenských podmienok

65. V prvom rade vzniká otázka, aké informácie smie vykonávajúci súd na tento účel použiť a najmä od ktorého orgánu je oprávnený si tieto informácie zadovážiť alebo ich prijať.

66. Článok 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia stanovuje, že vykonávajúci súdny orgán sa v zásade spojí so súdom, ktorý vydal EZ. Vzájomné uznávanie sa zabezpečí práve prostredníctvom dialógu na rovnakej úrovni, ktorý upravuje toto ustanovenie, t. j. dialógu medzi súdnym orgánom vydávajúcim EZ a vykonávajúcim alebo prijímajúcim súdnym orgánom, ktorý má zabezpečiť jeho vykonanie.⁴⁶

67. Podľa článku 7 ods. 1 rámcového rozhodnutia môžu členské štáty určiť jeden alebo viacero ústredných orgánov, „ktoré budú pomáhať súdnym orgánom“ a ktoré môže podľa článku 7 ods. 2 rámcového rozhodnutia tiež poveriť zodpovednosťou za „administratívny prevod a preberanie európskych zatykačov, ako aj za ďalšiu oficiálnu korešpondenciu, ktorá s nimi súvisí“⁴⁷.

68. Uvedené je relevantné preto, že vnútroštátny súd má pochybnosti, či môže pri rozhodovaní o väzenských podmienkach ML v Maďarsku zohľadniť informácie, na základe ktorých nemožno určiť, či pochádzajú od vydávajúceho súdneho orgánu alebo či si ich vydávajúci súdny orgán vyžiadal.⁴⁸

69. V zmysle rozhodnutia o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania predložilo informácie maďarské Ministerstvo spravodlivosti, pričom sa však bližšie neuvádza, či tieto informácie boli predložené priamo, alebo prostredníctvom vydávajúceho súdu. V druhom prípade by šlo nevyhnutne o relevantné informácie pre vykonanie EZ v tom zmysle, že ich právna hodnota by vyplývala z prevzatia a schválenia vydávajúcim súdom.

70. Vydávajúce a vykonávajúce súdne orgány sú jedinými *aktívnymi účastníkmi* pri spracovaní európskeho zatykača. Vykonávajúci súdny orgán musí preto svoju žiadosť o poskytnutie informácií adresovať vydávajúcemu súdnemu orgánu, ktorý má povinnosť na túto žiadosť odpovedať.⁴⁹ Táto hlavná úloha súdov nemá vplyv na podpornú funkciu, ktorú môžu členské štáty v súlade s článkom 7 rámcového rozhodnutia prípadne zveriť uvedeným ústredným orgánom.⁵⁰

44 Výkon európskeho zatykača možno len v konkrétnych prípadoch upravených v článku 5 rámcového rozhodnutia viazať na podmienky uvedené v tomto ustanovení (doživotný trest odňatia slobody a štátna príslušnosť vykonávajúceho štátu alebo bydlisko v tomto štáte).

45 Ubezpečenie musí poskytnúť orgán zodpovedný za väzenské zariadenia, ktorým zvyčajne nebude súd, ktorý ukladá trest alebo ktorý vydáva EZ.

46 Odkazujem na moje návrhy vo veci Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:782, bod 43).

47 Tamže, body 44 a 50, v súvislosti s výlučne administratívnu funkciou týchto orgánov.

48 Návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 59.

49 Uvedené je tiež v súlade s bodom 97 rozsudku Aranyosi: „V súlade s článkom 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia môže vykonávajúci súdny orgán stanoviť lehotu na prijatie požadovaných doplňujúcich informácií od súdneho orgánu vydávajúceho zatykač. Táto lehota musí byť prispôbená konkrétnemu prípadu, aby mal súdny orgán vydávajúci zatykač čas potrebný na zhromaždenie uvedených informácií, pričom v prípade potreby môže na tento účel požiadať o pomoc ústredný orgán alebo jeden z ústredných orgánov členského štátu vydávajúceho zatykač... Podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia však uvedená lehota musí zohľadniť nutnosť dodržať lehoty stanovené v článku 17 rámcového rozhodnutia. *Súdny orgán vydávajúci zatykač je povinný poskytnúť tieto informácie vykonávajúcemu súdnemu orgánu.*“ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

50 V Maďarsku je takýmto orgánom Ministerstvo spravodlivosti, ako vyplýva z oznámenia maďarskej vlády generálnemu tajomníkovi Rady z 26. apríla 2004 v súlade s článkom 7 ods. 2 druhým pododsekom rámcového rozhodnutia (ST 8929 2004 INIT, z 27. apríla 2004).

71. Vykonávajúci súdny orgán teda musí prihliadať na informácie, ktoré predložil vydávajúcí orgán, alebo na informácie, ktoré pochádzajú od ústredného orgánu (alebo jedného z ústredných orgánov) vydávajúceho štátu a ktoré prevzal a postúpil vydávajúcí súdny orgán.

72. Uvedené sa má vykladať v tom zmysle, že tým nie je dotknutá možnosť, aby vykonávajúci súdny orgán použil aj všetky ďalšie informácie, ktoré má možnosť si zabezpečiť na to, aby zistil, či má k dispozícii „objektívne, spoľahlivé presné a náležite aktualizované informácie“⁵¹, ktoré by mohli potvrdiť skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania.

73. Takéto ďalšie informácie by sa mohli tomuto orgánu poskytnúť v rámci vnútroštátneho postupu pri spracúvaní EZ na podnet vyžiadanej osoby alebo prokuratúry, ktorá v Nemecku pôsobí ako vykonávajúci súdny orgán.⁵² Rovnako ako informácie, ktoré boli získané týmto spôsobom, nemôžu podliehať podrobnému posúdeniu subjektu, ktorý si ich vyžiadal,⁵³ neumožňujú informácie predložené vydávajúcim súdom, či už priamo, alebo s jeho súhlasom, vykonať preskúmanie nad rámec zistenia ich pôvodu, pretože z hľadiska ich obsahu musí mať v zásade prednosť dôvera, na ktorej je založený systém vzájomného uznávania.

b) O rozsahu informácií, ktoré sú potrebné na účely určenia väzenských podmienok

74. V zmysle rozhodnutia o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania neboli vnútroštátnemu súdu v rámci stanovenej lehoty predložené všetky požadované informácie.⁵⁴ Treba preto preskúmať, aké následky by sa mohli spájať s takýmto postupom (opomenutím) vydávajúceho súdu.

75. Skôr ako sa budem zaoberať týmito následkami, by som chcel poukázať na to, že žiadosť o informácie sa musí obmedziť na nevyhnutne potrebný rozsah konkrétneho prípadu. S pomocou vyžiadaných informácií sa má preskúmať, či existuje skutočné riziko, že vyžiadaná osoba bude vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu. Žiadosť sa nesmie rozšíriť na ďalšie otázky vrátane otázok týkajúcich sa výkonu trestu, ktoré úzko nesúvisia s týmto osobitným druhom rizika a ktoré sa týkajú vyššej či nižšej úrovne pohodlia vo väzniciach.

76. Z množstva otázok, ktoré vnútroštátny súd adresoval vydávajúcemu súdnemu orgánu, sa však niektoré značne vymykajú z rámca, ktorý je relevantný pre posúdenie rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania. Otázky o tom, či je dovolené fajčiť, o tom, kto perie oblečenie väzňov, alebo či sú na oknách cieľ umiestnené mreže alebo nepriehľadné clony,⁵⁵ prekračujú podľa môjho názoru podstatne rámec toho, čo je nevyhnutné na posúdenie existencie takéhoto rizika.

51 Rozsudok Aranyosi, bod 89.

52 Podľa oznámenia nemeckej vlády zo 7. augusta 2006 adresovaného Generálnemu tajomníkovi Rady (ST 12509 2006 INIT, zo 7. septembra 2006) sa za „príslušné súdne orgány v zmysle článku 6 [rámcového rozhodnutia] považujú ministerstvá spravodlivosti Spolku a krajín. Tieto orgány poveria vykonávaním týchto opatrení, ktoré im vyplývajú z rámcového rozhodnutia..., v súvislosti s vyslovením súhlasu s prijatými žiadosťami (článok 6 ods. 2) spravidla Generálnej prokuratúry krajín.“ Neexistujú nijaké skutočnosti, z ktorých by vyplývalo, že by sa toto oznámenie zmenilo po vydaní rozsudku Súdneho dvora z 10. novembra 2016, Kovalkovas (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861), v ktorom sa konštatovalo, že Ministerstvo spravodlivosti Litvy nemožno považovať za súdny orgán podľa článku 6 rámcového rozhodnutia.

53 Vnútroštátny súd v tomto prípade preberá istým spôsobom aj úlohu vykonávajúceho súdneho orgánu bez ohľadu na to, čo sa uvádza vo vyššie citovanom oznámení, keďže koná na úrovni prípustnosti EZ podľa §29 a § 32 IRG (návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 17). Zdá sa, že dualita spolupracujúcich orgánov sa inšpiruje rovnakým postupom a rovnakými zásadami, ako sa uplatňujú v prípade vydávania. Ako už bolo zdôraznené v správe Rady z 31. marca 2009 adresovanej členským štátom v nadväznosti na štvrté kolo výmeny vzájomných stanovísk týkajúcich sa praktického využitia EŽ, ustanovenia IRG v tejto oblasti sťažujú aj po reforme z roku 2006 „právnej praxi možnosť spoznať, že pri odovzdaní na základe EZ nejde len o mierne odlišnú formu bežného vydania, ale o novú formu právnej pomoci, ktorá je založená na úplne odlišných zásadách. Z pohľadu odborníkov preto existuje riziko, že [nemecké] súdne orgány sa vrátia opäť k právnym predpisom a judikatúre v oblasti vydávania...“ (ST 7058 2009 REV 2, z 30. apríla 2009, *Evaluation report on the fourth round of mutual evaluations „The practical application of the European arrest warrant and corresponding surrender procedures between Member States“, report on Germany*, s. 35).

54 Maďarská vláda vnútroštátnemu súdu v bode 21 jej písomných pripomienok vytýka, že nepočkal na jej odpoveď.

55 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania, bod 10. Pozri poznámku pod čiarou 8 vyššie.

77. Rovnako sa podľa môjho názoru požadované informácie nemusia bezpodmienečne týkať všetkých väzenských zariadení vo vydávajúcom členskom štáte, ale len tých, ktoré by mali prijať vyžiadajú osobu.

78. V tomto ohľade súhlasím s Komisiou⁵⁶ a rovnako ako nemecká vláda⁵⁷, ku ktorej názoru sa na pojednávaní pripojila väčšina prítomných vlád, sa domnievam, že posúdenie sa malo obmedziť na *predvídateľné následky* odovzdania, ktoré boli vykonávajúcemu členskému štátu známe v okamihu odovzdania alebo ktoré mu mali byť známe. Uvedené predstavuje podľa môjho názoru racionálne kritérium a zároveň zodpovedá aj judikatúre ESLP týkajúcej sa zodpovednosti štátu výkonu.⁵⁸

79. Z tohto hľadiska zahŕňa pojem *predvídateľné* jednak väzenské zariadenie, do ktorého bude vyžiadaná osoba umiestnená bezprostredne po odovzdaní, a jednak väzenské zariadenie, do ktorého bude umiestnená na účely jej ďalšieho uväznenia.⁵⁹ Ďalšie väzenské zariadenia, do ktorých by mohla byť v budúcnosti táto osoba preložená v priebehu výkonu trestu odňatia slobody⁶⁰, by boli mimo rámca predvídateľných následkov, ktorých znalosť možno od štátu výkonu požadovať.

c) O dôsledkoch nepredloženia odpovede vydávajúcim súdom na žiadosť o informácie predloženú vykonávajúcim súdom

80. Ak sú požadované, ale nepredložené informácie relevantné pre vylúčenie možnosti neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, musí povinnosť lojálnej spolupráce a svedomitý prístup pri presadzovaní vlastných záujmov podnietiť súd, ktorý vydal EZ, k tomu, aby vykonávajúcemu súdnemu orgánu poskytol všetky informácie, o ktoré tento súd požiadal.

81. Ak má vykonávajúci súdny orgán aj naďalej pochybnosti, pretože mu chýbajú doplňujúce informácie, môže v prípade, ak sú tieto informácie nevyhnutné na vytvorenie jeho názoru, tak ako opätovne pripomínam, odložiť prijatie konečného rozhodnutia. Používam pojem *odložiť* a nie *odmietnuť*, pretože judikatúra, ktorá bola založená rozsudkom Aranyosi, nevyhnutne neznamena, že vykonávajúci súdny orgán musí odmietnuť odovzdanie vyžiadanej osoby, ak existuje konkrétne a osobné, a nielen všeobecné a abstraktné, riziko porušenia článku 4 Charty.

82. Súdny dvor totiž rozhodol, že v prípade, ak vykonávajúci súdny orgán s ohľadom na poskytnuté informácie konštatuje, „že vo vzťahu k osobe, na ktorú bol vydaný európsky zatykač, existuje skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania,... musí vykonanie tohto zatykača odložiť, ale nemôže výkon zastaviť“⁶¹.

56 Pozri body 14 až 19 písomných pripomienok Komisie.

57 Pozri body 19 až 20 písomných pripomienok nemeckej vlády, ktoré odrážajú návrh holandskej vlády vo veci Aranyosi II (uznesenie z 15. novembra 2017, Aranyosi, C-496/16, neuverejnené, EU:C:2017:866).

58 Rozsudky z 30. októbra 1991, Vilvarajah v. Spojené kráľovstvo (sťažnosti č. 13163/87, 13164/87, 13165/87, 13447/87 a 13448/87, CE:ECHR:1991:1030JUD001316387), a zo 4. februára 2005, Mamatkulov a Askarov v. Turecko (sťažnosti č. 46827/99 a 46951/99, CE:ECHR:2005:0204JUD004682799).

59 Vnútroštátny súd uvádza, že ML v zmysle informácií predložených maďarským Ministerstvom spravodlivosti „bude po dobu odovzdávacieho postupu umiestnený do zariadenia na výkon trestu odňatia slobody v hlavnom meste Budapešť a následne by sa mal premiestniť do miestneho zariadenia na výkon trestu v Szombathely“. Senát okrem toho v opatrení z 9. januára 2018 uviedol, že „výkon trestu v avizovanom väzenskom zariadení Szombathely s ohľadom na informácie, ktoré má k dispozícii, nevzbudzuje pochybnosti“ (návrh na začatie prejudiciálneho konania, body 9 a 10). Ak je tomu tak, problém sa vzťahuje len na obmedzenú dobu väzby v budapešťanskom väzení.

60 Okolnosti ovplyvňujúce pridelenie väzňa do konkrétneho väzenského zariadenia sú rôznorodé (priebeh výkonu trestu, osobná a rodinná situácia, zaobchádzanie v rámci výkonu trestu a pod.) a vopred ich možno len ťažko odhadnúť.

61 Rozsudok Aranyosi, bod 98. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

83. V takomto prípade je najmä potrebné zabezpečiť právo vyžiadanej osoby na slobodu (článok 6 Charty), ak dôjde na základe EZ k jej uväzneniu.⁶² Opatrenia, ktoré boli prijaté v prospech práva na slobodu, však nesmú ohrozovať výkon EZ, ak sa o ňom ešte s konečnou platnosťou nerozhodlo.⁶³

84. Súdny dvor ďalej konštatuje, že „[ak] nie je možné vyvrátiť existenciu tohto rizika [neľudského alebo ponížujúceho zaobchádzania] v primeranej lehote..., vykonávajúci orgán musí rozhodnúť, či je postup odovzdania potrebné skončiť“⁶⁴. Preto sa domnievam, že konanie sa automaticky neskončí okamžite, keď sa konštatovalo takéto riziko, ale vykonávajúci súdny orgán si môže ponechať viac času na to, aby rozhodol, či ho ukončí. Zastávam názor, že Súdny dvor, ktorý používa výraz „skončiť“ postup odovzdania“ namiesto výrazu „odmietnuť EZ alebo ho nevykonať“, prenáša zodpovednosť za priebeh postupu na vydávajúci súdny orgán, ktorý neodpovedá na žiadosť o dodatočné informácie.

85. Ak nemožno vylúčiť existenciu rizika, pretože vydávajúci súd neodpovedal na žiadosť vykonávajúceho súdu o poskytnutie informácií, môže sa tento súd obrátiť na uvedený súdny orgán a oznámiť mu, že za týchto podmienok nebude ďalej pokračovať v postupe odovzdania.

86. To znamená, že vykonávajúci súd musí skôr, ako rozhodne o tom, že nebude ďalej pokračovať v odovzdávanom postupe, preskúmať, či na základe dostupných informácií možno vylúčiť riziko neľudského alebo ponížujúceho zaobchádzania: a) vo väzenskom zariadení, do ktorého bude vyžiadaná osoba v zmysle informácií poskytnutých maďarskými orgánmi umiestnená bezprostredne po jej odovzdaní, a b) vo väzenskom zariadení, do ktorého bude pravdepodobne preložená na účely výkonu trestu, pre ktorý bola táto osoba vyžiadaná.

87. Toto preskúmanie však nesmie prekročiť rámec okolností, ktoré sú bezpodmienečne nevyhnutné na to, aby bolo možné vylúčiť riziko neľudského alebo ponížujúceho zaobchádzania, ktoré nemožno automaticky stotožňovať s podmienkami väčšieho alebo menšieho pohodlia vo väzenskom zariadení.

V. Návrh

88. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti navrhujem Súdnemu dvoru, aby na otázky Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajský súd Brémy, Nemecko) odpovedal takto:

Článok 1 ods. 3, článok 5 a článok 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi v znení rámcového rozhodnutia Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 v spojení s článkom 4 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať takto:

1. Existencia vnútroštátnych opravných prostriedkov, ktoré v praxi účinne zabezpečujú ochranu práva nebyť na základe väzenských podmienok vystavený neľudskému alebo ponížujúcemu zaobchádzaniu, je obzvlášť dôležitou skutočnosťou pre vylúčenie rizika, že dôjde k takémuto zaobchádzaniu z dôvodu systémových či všeobecných nedostatkov týkajúcich sa niektorých skupín osôb alebo väzenských zariadení.

62 Súdny dvor zdôrazňuje, že „vykonávajúci súdny orgán musí v tejto súvislosti dodržať požiadavku proporcionality stanovenú v článku 52 ods. 1 Charty, pokiaľ ide o akékoľvek obmedzenie výkonu práv alebo slobôd uznaných v Charte. Vydanie európskeho zatykača totiž nemôže odôvodniť ponechanie dotknutej osoby vo väzbe bez akéhokoľvek časového obmedzenia“ (rozsudok Aranyosi, bod 101).

63 Ak „vykonávajúci súdny orgán... dospeje k záveru, že je povinný ukončiť väzbu vyžiadanej osoby,... musí na základe článku 12 a článku 17 ods. 5 rámcového rozhodnutia prijať v súvislosti s dočasným prepustením tejto osoby všetky potrebné opatrenia na zabránenie jej úteku a zabezpečiť, aby *materiálne podmienky potrebné na jej účinné odovzdanie boli splnené*, kým sa neprijme konečné rozhodnutie o vykonaní [EZ]“ (rozsudok Aranyosi, bod 102, kurzívou zvýraznil generálny advokát).

64 Rozsudok Aranyosi, bod 104 *in fine*.

2. V situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, keď nedávno ustanovený súdny režim na zabezpečenie práva nebyť počas uväznenia vystavený z dôvodu väzenských podmienok vo vydávajúcom štáte neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu ešte prípadne nevyvolal účinky v takom rozsahu, aby odstránil riziko zásahu do tohto práva, je dôvodné, aby sa vykonávajúci súdny orgán informoval o podmienkach uväznenia vyžiadanej osoby.
3. Vykonávajúci súdny orgán musí považovať za obzvlášť relevantnú skutočnosť aj akékoľvek ubezpečenie príslušného správneho alebo súdneho orgánu vydávajúceho štátu, v ktorom sa tento orgán zaručí, že vyžiadaná osoba nebude po dobu jej uväznenia vystavená nijakému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu. Keďže toto ubezpečenie je formálnym prevzatím povinnosti, možno sa naň odvolať pred súdnym orgánom vydávajúceho štátu.
4. Informácie, ktoré sú relevantné pre posúdenie, či je vyžiadaná osoba vystavená riziku, že s ohľadom na špecifické podmienky jej uväznenia bude vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, musia byť v zásade vyžiadané od vydávajúceho súdneho orgánu a poskytnuté týmto orgánom. Informácie prevzaté alebo potvrdené vydávajúcim súdnym orgánom majú prednosť pred posúdením, ktoré uskutoční vykonávací súdny orgán.
5. Za väzenské zariadenia, pri ktorých si treba vyžiadať doplňujúce informácie, sa považujú tie zariadenia, v ktorých bude vyžiadaná osoba pravdepodobne uväznená v súvislosti s výkonom trestu, ktorý jej bol uložený.
6. Ak vydávajúci súdny orgán nepredloží vykonávajúcemu súdnemu orgánu požadované informácie podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, môže vykonávací súdny orgán vydávajúcemu súdnemu orgánu oznámiť, že za týchto podmienok nebude pokračovať v postupe odovzdania.